

[בית אביחי](#)

נציג בית אבי חי: 02-6215300

קרדום לחפור בו - דר' נילי ואזנה דר' דורון בן עמי

[עמי כנען וישראל](#)

[מצבות](#)

[יציאת מצרים – כן או לא](#)

[תפיסת דמות האל](#)

[המקדש ודמות האל](#)

[סיפור המעבר בעבר הירדן וסיפור בלעם](#)

[חוק ריכוז הפולחן](#)

[ראשית המלוכה בישראל](#)

[קרדום לחפור בו - מפגש ראשון](#) [עמי כנען וישראל](#)

גבולות כנען – במדבר לד

מצרים שולטת בארץ כנען ויש שם הרבה ממלכות ... מכתבי אל עמרנה ... וכתובת מרנפתח

26.00 בנימין זה בן הדרום ויש גם בן שמאל זה בן הצפון

במכתבי אל עמרנה .. תלונות על סכסוכים פנימיים בכנען למלך המצרי ..

סדרה של מכתבים מארצות הסביבה שמתארים את התושבים ככנענים 1300-1800 לפנה"ס

האישה הכנענית היא טובה, אסורה, מדיחה לעבודה זרה וגם בנושא המין .. שמות לד יא

נח שם חם ויפת ... אם עם ישראל יורש מהכנענים את הארץ הרי אם הוא יתנהג כמוהם הוא יאבד אותה

50.50 ישובים כנעניים קדומים ... ערד עיר כנענית ... אחת הראשונות .. הכנענים כעם מזוהים בערך מהתקופה הברונזה כ 4000 לפנה"ס ... החומות הן כנגד כנענים אחרים לא כנגד מצרים שהם בעלי הבית בעצם ... אלה ערי ממלכה עם עורף חקלאי ..

58.00 לקראת האלף השני לפנה"ס הם מתחילים להקים סוללות ביצורים ... חזרה לחצור .. מתבטא במכתבי אל עמרנה ..

1.02.00 **סופה של חצור בשרפה גדולה** .. מידי מי ? ... בראש התל יש את המרכז המנהלי .. מפואר ... הסברה היום היא שהשריפה היא כתוצאה ממרד ?? ... כיוון שרק המרכז המנהלי נשרף ..

1.06.20 תמונה - הארמון הכנעני של חצור ... בכתבי אל עמרנה מלך חצור הוא היחיד שמתייחסים אליו והוא מתייחס לפרעה המצרי כמעט כשווה .. כמעט .. שאר המלכים מתחנפים ...

כנען לא נשלטה ע"י מלך אחד שאיחד אותה ... גם במקרא, יהושוע נלחם נגד ערי ממלכה ...

1.12.20 יש את כתובת מרנפתח שמאשרת שיש ישראלים בכנען במאה 12 לפנה"ס ... בארכאולוגיה קשה לעקוב אחרי אוכלוסייה נוודית ... רואים בארכאולוגיה התחלת התיישבות במאה זו .. על גב ההר ... ומה שהארכאולוגים מגלים הכלים הישראליים/יהודאים מאוד דומים לכלים המקומיים .. כלומר שהם לא הגיעו ממקום או תרבות אחרת .. ובהשוואה ברורה, באותה תקופה מגיעים גויי הים, הפלישתים והם עם תרבות כלים אחרת לגמרי .. 1.16.30 ... בהשוואה לפלישתים ..

1.18.40 נילי: במקרא יש הבדל ברור בין ישראל לבין עמי כנען .. לעומת המחקר הארכאולוגי שם התמונה הפוכה לגמרי ... הם חולקים את אותה תרבות של כלים ושפה ... עם ישראל הוא כנעני

למה הם הופכים ליושבי קבע בדיוק אז ?

1.20.50 דורון: במצבת מרנפתח ישראל לא מוגדרים כערי ממלכה או יושבי ערים ... אין להם זהות גאוגרפית טריטוריאלית ...

קידום לחפור בו, מפגש שני **מצבות**

יעקב מגיע למקום!?!? בראשית כח' ... בית אל ... ראשו בשמים ... שער השמים ..

6.00 נילי: מהי מצבה במקרא ? סיפור יעקב ..

7.50 דורון: בארכאולוגיה ... תקופה כלקוליתית 7000 שנה לפנה"ס ... אבן שהציבו אותה ... הן מופיעות בהקשר של קבורה ומוות ... 12.30 מעגל בנוי ולפניו שתי מצבות ... עיבוד אבן מועט מאוד .. 15.30 קברים בקרתגו ... יער מצבות מוצבות על הכדים שבהם אפר המתים .. על חלקן יש עיטורים ...

18.00 נילי: מצבות קבורה, רחל אבשלום ... שמואל ב' יח' ז ...

20.30 דורון: מצבות ליד בית שמש שאינן קשורות למוות .. 23.20 מצבה ענקית בירדן 5 מטר ...

25.00 מצבות **במתחם פולחן כנעני** ... **תל חצור** באזור הממשל .. יש שם ארמון / מקדש ... מתחת גילו המון מצבות ... **תמיד באות בזוגות של מצבות** ... דבר דומה קיים באזורים אחרים ... ולידם אבנים שטוחות המשמשות להנחת מנחות .. אלה כנראה לא אלוהות .. כי האלים שוכנים במקדש ולא מחוצה לו ...

31.30 תל חיאט בעבר הירדן שבו יש מקדש ... שם המצבות נמצאות מחוצה לו ...

33.10 היום חושבים שהמצבות מסמלות נוכחות אנשים חשובים שעומדים מול פני האל ולצידן שולחנות מנחה ... הארכאולוגים מגיעים להבנה כאשר הם יכולים לראות תופעות דומות במקומות אחרים ששם מתלווה גם ממצא של טקסט ...

37.00 המקדש בשכם שם יש אבן שמוצבת לפני מקדש כנעני ..

37.40 נילי: טקסט מקראי יהושע כד כה .. ספר של מתן חוקים וכריתת ברית ...

44.40 דורון: **תל חצור** ... חדר פולחן עם שורת מצבות ... חדר עם נישה ... קודש הקודשים ושם המצבות אחת מהן הם **צמד ידיים** ... זו הדוגמה היחידה לדמות אל בתוך מקדש **כנעני** ..

48.40 נילי: הציווי המקראי הוא לשבר את מצבותיהם .. **אשרה** בטקסט המקראי היא תמיד משהו שכורתים או שורפים כלומר מעץ ...

51.00 התפיסה היא שהפסל אינו האל ... במסופוטמיה נהגו לפתוח את הפה של הפסל ולהתפלל שהאל יעניק מרוחו לפסל ...

55.40 דורון: **בחצור מצאו מתחם פולחני מתקופת ההתנחלות** ... אבן נצבת ולידה שולחן מנחות ..
58.40 ... **בתרבות הישראלית יש תמיד רק אבן אחת במתחם פולחני/מקדש ואף פעם לא יותר**
למרגלותיה של האבן מצאו קנקן עם חפצי מתכת שטמנו במכוון ... 1.02.00 זה פסלון של אל

[לדורון בן עמי שלום]

בקשר לממצא בחצור של המצבה שלמרגלותיה קבור אל כנעניאני הולך אתך .. אנחנו,
היהודאים/ישראלים הקדומים, כנענים, שמאמצים את ההמצאה של האל האחד של אחנתון .. של מצריים
ששלטה כאן בכנען 400 שנה .. ואז אנו, כאקט של הפרדות מהדת הכנענית, קוברים את האלים שלהם
מתחת לאל האחד שלנו.. [

1.03.30 נילי: הסיפור הזה בראשית לה ד וַיִּתְּנוּ אֶל-יַעֲקֹב, אֶת כָּל-אֱלֹהֵי הַנֹּכַר אֲשֶׁר בְּיָדָם, וְאֶת-הַנִּזְמִים,
אֲשֶׁר בְּאֶזְנֵיהֶם; וַיִּטְמְנוּ אֹתָם יַעֲקֹב, תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר עִם-שָׁכָם. מהדהד בגילוי הארכאולוגי ..

1.06.20 בית המקדש הראשון, אין, ולא יהיה ממצא ממנו... ואין מקדשים מתקופת תחילת ההתנחלות
סביב המאה ה 12 לפנה"ס ... המקדש הראשון התגלה בערד בתל העליון .. 1.10.25 ... האבן הייתה
צבועה באדום ... לפניו משטח מוגבה ...

1.14.00 שמות כד ד .זיכרון ברית סיני יהושוע ד ... בשניהם מדובר על הצבת 12 אבנים לייצוג לזיכרון
של השבטים ...

1.20.30 נילי: מה שמשותף לכל תופעות של המצבות זה שהן משמשות לזיכרון ... מצבות שמסמלות
אלוהות זרה צריך לשבר ..

1.22.30 במצרים האבנים הם אובליסקים ... דוגמה נוספת בארץ ליד גזר ...

1.27.00 המקדש בתל מוצא ... ושם כן התגלו כלי פולחן זרים ..

קידום לחפור בו, מפגש שלישי **יציאת מצרים – כן או לא**

נילי: זיהוי האל כמי שהוציא את עם ישראל ממצרים .. וזו ברית !! ...

10.30 זו נקודת ציון כרונולוגית במקרא 12.40 ... הזכות על הארץ אינה זכות טבעית כי היינו כאן מאז
ומימים, אלא, **זכות זו מגיעה רק בגלל הברית עם האלוהים** ... אנחנו יורשים את הארץ מתושביה
הקדמונים, הכנענים. ...

17.00 דורון: הסיפור הארכיאולוגי הוא שונה לגמרי ... 19.30 **הסיפור הישראלי מתחיל בשלהי המאה ה**
13 ארץ בשליטה כנענית עליהם שולטת מצרים 400 שנה .. מצבת מרנפתח ... מבחינת המקרא זו
תקופת יהושוע שופטים .. בית שאן היא מאחז צבאי מצרי 25.30 ..

26.00 האם הגענו מבחוץ או שאנו תושבי כנען ... הפלישתים הם הדוגמה ההפוכה לישראל כיוון שיש להם
סממני תרבות חיצוניים .. 30.50 דוגמה של במה שאופיינית לתרבות היוונית הקדומה .. וחרסים שהם שעון
זמן מדויק למדי ...

34.00 הארכאולוגיה לא יכולה לומר דבר על יציאת מצרים

34.40 במאה ה 12-13 מופיעים סימנים ארכאולוגיים ראשונים למתיישבים מסוג אחר באזור של גב ההר .. 35.35 מפה של פריסת הרבה ישובים קטנים לא מבוצרים 50-100 איש.. מלבד שכנים ירושלים וחברון ... הפלישתים באזור החוף .. והכנענים בעיקר בעמקים עמק יזרעאל מגידו חצור ..

39.00 תמונת הישובים .. מעגל מבנים המקיפים חצר פנימית .. דומה מאוד למאהל של נוודים שעוברים להתיישבות קבע ... 40.20 בהשוואה תמונת מאהל .. אם הם היו יוצאים מערים הם היו בונים כמו שראו גם בכתובת מרנפתח הישראלים מוגדרים לא כערי ממלכה אלא כקבוצה אתנית ...

43.10 הם לא מגיעים מבחוץ כמו הפלישתים... תופעת הבורות לא מוכרת בישובים הפלשתים ... אלה ממגורות לשמירת התוצרת החקלאית ...

47.10 הכלים הישראלים דומים כמעט לגמרי לכלים הכנעניים ... זה לא מצב שמשקף הגעה מבחוץ ... בעיקר בייחוס הגיאוגרפי .. אבל ספגו השפעות חיצוניות למשל מצריים וגם חיתיים ... מול שדמות מחולה בתל סעידה .. שיטת קבורה בתוך קנקנים .. מעין מיכל קבורה מחרס .. וכל זה קורה עם עזיבת המצרים ..

56.30 נילי: התנך מתאר תמונה אחרת ... כניסה לארץ מבוצרת ... דורון: הישראלים מתיישבים בגב ההר .. והכנענים נמצאים כבר בתקופת שקיעה .. הם היו בשיא במחצית האלף השני ... הכנענים הם אחרי מפלות קשות מידי המצרים .. הערים כבר לא בצורות .. הן כבר בשלות להיקטף ...

59.00 נילי: הישראלים מתיישבים רחוק מעיני הכנענים

59.50 דורון: במאה ה 12 יש התיישבות באזור הרי יהודה והשומרון ורק במאה ה 11 יש התחלה של התיישבות בהרי הגליל אבל בזמן זה חצור כעיר ממלכה חזקה לא קיימת ... הישראלים מגיעים גם לאזור באר שבע ... 1.01.00 תמונת ההתיישבות שלב קדום ושלב מאוחר ...

1.01.30 הערים הכנעניות נחרבות במהלך כ 100 שנה ולא כולן נחרבות בידי אותו גורם .. חצור בתחילה ולכיש אח"כ

1.02.10 נילי: הפתעה: דברי הימים א א ... זה ספר היסטוריה אלטרנטיבית ... א אדם ש,ת, אָנוּש. ב קִינן מְהֻלָּל, יָרֵד. ג חֲנוּךְ מְתוּשָׁלַח, לָמָּה. ד נֹחַ שָׁם, חָם וְיִפֶּת.

1.03.50 דברי הימים ז כ כ ובני אפרים, שותלח; ובכרד בנו ותחת בנו, ואלעדה בנו ותחת בנו. כא וזבד בנו ושותלח בנו, ועזר ואלעד; והרגום, אנשי-גת הנולדים בארץ, כי ירדו, לקחת את-מקניהם. כב ויתאבל אפרים אביהם, ימים רבים; ויבאו אחיו, לנחמו. כג ויבא, אל-אשתו, ותהר, ויתלד בן; ויקרא את-שמו ברעה, כי ברעה הייתה בביתו. כד ובתו שארה, ותבן את-בית-חורון התחתון ואת-העליון, ואת, אֶזְנֵי שְׁאָרָה. כה ורפח בנו, ורשף ותלח בנו--ותחן בנו. כו לעדן בנו עמיהוד בנו, אלישמע בנו. כז נון בנו, יהושע בנו. כח ואחזתם, ומשבותם--בית-אל, ובנתיה; ולמזרח נערן--ולמערב גזר ובנתיה ושכם ובנתיה, עד-עֵינָה ובנתיה. כט ועל-ידי בני-מְנַשֶּׁה, בית-שאן ובנתיה תענך ובנתיה, מגדו ובנתיה, דור ובנתיה; באֵלָה, יִשְׁבוּ, בְּנֵי יוֹסֵף, בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל. {פ}

בהיסטוריה המקראית אפרים נולד במצרים ומעולם לא היה בכנען ... הוא מדור המדבר ... 1.06.00 יש כאן סיפור אחר על סכסוך בתוך ארץ ישראל ואפרים מתאבל על המתים ...

יהושוע, מבני אפרים, מופיע בסוף הרשימה הגנאלוגית ללא אזכור על כיבוש הארץ

1.07.30 זו רשימה גנאלוגית שממשיכה מהאדם הראשון עד מתישבי הארץ ללא אזכור של יציאת מצרים

ספר של שרה יפת "אמונות ודעות בספר דברי הימים" יש התעלמות כמעט עקבית מיציאת מצרים בספר דברי הימים ...

דברי הימים ב ג א וַיִּחַל שְׁלֹמֹה, לִבְנוֹת אֶת-בֵּית-יְהוָה בִּירוּשָׁלַם, בְּהַר הַמִּזְבֵּחַ, אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִד אָבִיהוּ--אֲשֶׁר
הָיָה בַּמָּקוֹם הַהוּא, בְּגֵרֶן אֲרֶן הַיְּבוּסִי. ב וַיִּחַל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי, בַּשְּׁנִי, בַּשָּׁנָה אַרְבַּע, לְמַלְכוּתוֹ.

המקורות של דברי הימים היו שמואל ומלכים ... ולמרות זאת אין אזכור של יציאת מצרים ..

דברי הימים א טז

ח הוֹדוּ לַיהוָה, קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ-- {ס} הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים, עֲלִילֹתָיו. {ר}
ט שִׁירוּ לוֹ, זָמְרוּ-לוֹ-- {ס} שִׁיחוּ, בְּכָל-נִפְלְאוֹתָיו. {ר}
י הִתְהַלְלוּ, בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ-- {ס} יִשְׁמַח, לֵב מִבְּקִשֵּׁי יְהוָה. {ר}
יא דָּרְשׁוּ יְהוָה, וְעֲזֹ-- {ס} בִּקְשׁוּ פָנָיו, תַּמִּיד. {ר}
יב זָכְרוּ, נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה-- {ס} מִפְּתִיו, וּמִשְׁפָּטֵי-פִיהוּ. {ר}
יג זָרַע, יִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ-- {ס} בְּנֵי יַעֲקֹב, בְּחִירָיו. {ר}
יד הוּא, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ-- {ס} בְּכָל-הָאָרֶץ, מִשְׁפָּטָיו. {ר}
טו זָכְרוּ לְעוֹלָם, בְּרִיתוֹ-- {ס} דְּבַר צִוְּהָ, לְאֶלֶף דּוֹר. {ר}
טז אֲשֶׁר כָּרַת, אֶת-אַבְרָהָם-- {ס} וּשְׁבוּעָתוֹ, לְיִצְחָק. {ר}
יז וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב, לַחֵק-- {ס} לְיִשְׂרָאֵל, בְּרִית עוֹלָם. {ר}
יח לֵאמֹר, לֹךְ אֲתָן אֶרֶץ-כְּנָעַן-- {ס} חֲבֵל, נָחֳלֹתְכֶם. {ר}
יט בְּהִיוֹתְכֶם, מְתֵי מִסְפָּר-- {ס} כְּמַעֲט, וְגָרִים בָּהּ. {ר}
כ וַיִּתְּהִלְכוּ, מִגּוֹי אֶל-גּוֹי-- {ס} וּמִמַּמְלָכָה, אֶל-עַם אֲחֵר. {ר}
כא לֹא-הָיִיחַ אִישׁ, לַעֲשֹׂקָם-- {ס} וַיִּזְכַּח עֲלֵיהֶם, מַלְכִּים. {ר}
כב אֶל-תִּגְעוּ, בַּמְּשִׁיחִי-- {ס} וּבְנִבְיָאִי, אֶל-תִּרְעוּ. {ר}{ש}
כג שִׁירוּ לַיהוָה, כָּל-הָאָרֶץ-- {ס} בִּשְׁרוּ מִיּוֹם-אֶל-יוֹם, יְשׁוּעָתוֹ. {ר}
כד סִפְרוּ בְּגוֹיִם, אֶת-כְּבוֹדוֹ-- {ס} בְּכָל-הָעַמִּים, נִפְלְאוֹתָיו. {ר}

בהשוואה לתהילים קה ו קו

א הוֹדוּ לַיהוָה, קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ; הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים, עֲלִילֹתָיו.
ב שִׁירוּ-לוֹ, זָמְרוּ-לוֹ; שִׁיחוּ, בְּכָל-נִפְלְאוֹתָיו.
ג הִתְהַלְלוּ, בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ; יִשְׁמַח, לֵב מִבְּקִשֵּׁי יְהוָה.
ד דָּרְשׁוּ יְהוָה וְעֲזֹ; בִּקְשׁוּ פָנָיו תַּמִּיד.
ה זָכְרוּ--נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר-עָשָׂה; מִפְּתִיו, וּמִשְׁפָּטֵי-פִיו.
ו זָרַע, אַבְרָהָם עֲבָדוֹ; בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו.
ז הוּא, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ; בְּכָל-הָאָרֶץ, מִשְׁפָּטָיו.
ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ; דְּבַר צִוְּהָ, לְאֶלֶף דּוֹר.
ט אֲשֶׁר כָּרַת, אֶת-אַבְרָהָם; וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק.
י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לַחֵק; לְיִשְׂרָאֵל, בְּרִית עוֹלָם.
יא לֵאמֹר--לֹךְ, אֲתָן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן; חֲבֵל, נָחֳלֹתְכֶם.
יב בְּהִיוֹתְכֶם, מְתֵי מִסְפָּר; כְּמַעֲט, וְגָרִים בָּהּ.
יג וַיִּתְּהִלְכוּ, מִגּוֹי אֶל-גּוֹי; מִמַּמְלָכָה, אֶל-עַם אֲחֵר.
יד לֹא-הָיִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם; וַיִּזְכַּח עֲלֵיהֶם מַלְכִּים.
טו אֶל-תִּגְעוּ בַּמְּשִׁיחִי; וּלְנִבְיָאִי, אֶל-תִּרְעוּ.
טז וַיִּקְרָא רָעַב, עַל-הָאָרֶץ; כָּל-מִטָּה-לֶחֶם שָׁבַר.
יז שָׁלַח לַפְּנִיָּהם אִישׁ; לַעֲבֹד, נִמְכָּר יוֹסֵף.
יח עָנוּ בְּכָבֵל רַגְלֵיו (רָגְלוֹ); בְּרָזַל, בָּאָה נִפְשׁוֹ.
יט עַד-עַתָּה בֹּא-דָבְרוּ-- אִמְרַת יְהוָה צְרֻפְתָּהּ.

כ שֶׁלַח מֶלֶךְ, וַיִּתְּרֶהוּ; מִשָּׁל עַמִּים, וַיִּפְתָּחֶהוּ.
 כא שָׁמוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ; וּמִשָּׁל, בְּכָל-קִנְיָנוֹ.
 כב לֹא־סָר שָׁרְיוֹ בְּנִפְשׁוֹ; וַזְּקִנְיוֹ יִחַכֶּם.
 כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצִּרִּים; וַיַּעֲקֹב, גֵּר בְּאֶרֶץ-חָם. ...

דברי הימים אין אזכור של מצרים במזמור הזה שהועתק מתהילים ..

1.13.40 התפיסה של דברי הימים היא של עם שגר בארץ ישראל מאז ומתמיד ...

1.14.50 דוד בן גוריון בחוג תנך .. כתב בספרו עיונים בתנך בפרק קדמת ישראל בארצו ..

מה הניע את אברהם לעזוב ארץ שופעת עשירה לכנען .. כאן היה עם שהאמין כמוהו באל אחד ..

הנחתי הראשונה שעם ישראל נולד וגדל בארץ כאחד מעמי כנען .. מרכזו היה אולי בשכם ... אני מקבל את יציאת מצרים .. לדעתי רק משפחות חשובות ומיוחסות ירדו למצרים ... העברים ישבו בכנען עוד לפני אברהם .. כלשון שאר עמי כנען ועמון אבל הם נבדלו מהם באמונה באל עליון ..

1.18.30 אלה שתי תפיסות מנוגדות ... בן גוריון העדיף את המסורת שעם ישראל היה תושב המקום מתמיד ... ויש לזה הדים במגילת העצמאות .. בארץ ישראל קם העם היהודי ... בה עוצבה דמותו הרוחני הדתית והמדינית ... הוא מדגיש שזו זכות טבעית ולא זכות היסטורית/דתית ...

שאלה .. שימוש בכלים כנעניים קנויים כסיבה לכך שהכלים דומים או זהים ... תשובה .. הישובים מוקמים באזורים ריקים מהתיישבות .. וזה גם בכל הישובים הקטנים הרבים ... קשה לראות קשרי מסחר כאלה ...

קידום לחפור בו - מפגש רביעי תפיסת דמות האל

שמות כ א-ה לא תעשה לך פסל וכל תמונה ... האם במקרא לאל יש דמות ...

סיפור מיכיהו שופטים יז א-ו פולחן נלעג

א וַיְהִי-אִישׁ מִהֶר-אֶפְרַיִם, וְשָׁמוּ מִיכָהוּ. ב וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ אֵלֶּךְ וּמֵאָה הַכֶּסֶף אֲשֶׁר לָקַח-לָךְ, וְאַתִּי (וְאַתָּה) אֵלִית וְגַם אֶמְרֶת בְּאָזְנִי, הִנֵּה-הַכֶּסֶף אֵתִי, אֲנִי לִקְחָתִי; וְתֹאמַר אִמּוֹ, בְּרוּךְ בְּנִי לַיהוָה. ג וַיָּשֶׁב אֶת-אֵלֶּף-וּמֵאָה הַכֶּסֶף, לְאִמּוֹ; וְתֹאמַר אִמּוֹ הַקֹּדֶשׁ הַקִּדְשָׁתִי אֶת-הַכֶּסֶף לַיהוָה מִיָּדִי לְבְנִי, לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל וּמִסְכָּה, וְעֵתָה, אֲשִׁיבֶנּוּ לָךְ. ד וַיָּשֶׁב אֶת-הַכֶּסֶף, לְאִמּוֹ; וַתִּקַּח אִמּוֹ מֵאֲתִים כֶּסֶף וַתִּתְּנֶהוּ לְצוּרָף, וַיַּעֲשֶׂהוּ פֶסֶל וּמִסְכָּה, וַיְהִי, בְּבֵית מִיכָהוּ. ה וְהָאִישׁ מִיכָה, לוֹ בֵּית אֱלֹהִים; וַיַּעַשׂ אִפּוֹד, וַתִּרְפִּים, וַיַּמְלֵא אֶת-יָד אֶחָד מִבָּנָיו, וַיְהִי-לוֹ לִכְהֵן. ו בְּיָמִים הָהֵם, אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל: אִישׁ הָיָשָׁר בְּעֵינָיו, יַעֲשֶׂה. {פ}

סיפור על כסף שנגנב וקללה בעקבותיה .. אבל מיד עם החזרת הגנבה, חלק מהכסף מוקדש ליציקת פסל אל ... מסכה זה תיאור של יצירת הפסל ביציקה ... זו עבודת ה ולא עבודה זרה ... אפוד מוכר מהכהנים וטרפים זה כלי לשאול את פי ה ...

שופטים יח

ב וַיִּשְׁלַחוּ בְנֵי-דָן מִמִּשְׁפַּחְתָּם חֲמִשָּׁה אַנְשִׁים מִקְצוֹתָם אַנְשִׁים בְּנֵי-חֵיל מִצָּרְעָה וּמֵאֲשֶׁתָּאֵל, לְרָגֵל אֶת-הָאֶרֶץ. 8.48 יג וַיַּעֲבְרוּ מִשָּׁם, הֶר-אֶפְרַיִם; וַיָּבֹאוּ, עַד-בֵּית מִיכָה. יד וַיַּעֲנוּ חֲמִשָּׁת הָאֲנָשִׁים, הַהֲלָכִים לְרָגֵל אֶת-הָאֶרֶץ לֵישׁ, וַיֹּאמְרוּ אֶל-אֲחֵיהֶם, הִידְעָתֶם כִּי יֵשׁ בְּבֵתִים הָאֵלֶּה אִפּוֹד וַתִּרְפִּים וּפֶסֶל וּמִסְכָּה; וְעֵתָה, דַּעוּ מֵה-תַּעֲשׂוּ. 9.19 טו וַיִּסְּרוּ שָׁמָּה, וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּית-הַנָּעַר הַלְוִי בֵּית מִיכָה; [יֵשׁ כָּאן נַעַר מִבֵּית לֵוִי, כֹּהֵן, שֶׁמֶשֶׁר בְּקוֹדֶשׁ] וַיִּשְׁאָלוּ-לוֹ, לְשָׁלוֹם. טז וְשֵׁשׁ-מֵאוֹת אִישׁ, חֲגוּרִים כָּלִי מִלְחָמָתָם, נֹצְבִים, פָּתַח הַשָּׁעַר--אֲשֶׁר, מִבְּנֵי-דָן. יז וַיַּעֲלוּ חֲמִשָּׁת הָאֲנָשִׁים, הַהֲלָכִים לְרָגֵל אֶת-הָאֶרֶץ--בָּאוּ שָׁמָּה, לִקְחוֹ אֶת-הַפֶּסֶל

ואת-הָאֵפוֹד ואת-הַתְּרָפִים ואת-הַמִּסְכָּה; וְהִכְהֵן, נֹצֵב פֶּתַח הַשַּׁעַר, וְשֵׁשׁ-מֵאוֹת הָאִישׁ, הַחֲגוּר כָּלִי הַמְלֻחָמָה. יַח וְאַלֶּה, בָּאוּ בֵּית מִיכָה, וַיִּקְחוּ אֶת-פֶּסֶל הָאֵפוֹד, וְאֶת-הַתְּרָפִים וְאֶת-הַמִּסְכָּה; וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן, מָה אַתֶּם עֹשִׂים. 9.57 [הַכֹּסֶף נִגְנַב בַּפֶּעַם הַשְּׁנִיָּה] יֵט וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַחֲרַשׁ שִׁים-יָדָךְ עַל-פִּיךָ, וְלֹךְ עִמָּנוּ, וְהִיָּה-לָנוּ, לָאֵב וְלִכְהֵן: הַטּוֹב הַיּוֹתֵךְ כֹּהֵן, לְבֵית אִישׁ אֶחָד, אוֹ הַיּוֹתֵךְ כֹּהֵן, לְשִׁבְט וּלְמִשְׁפָּחָה בְּיִשְׂרָאֵל. [הַכֹּהֵן מִקְבֵּל הַצֵּעָה שְׂאֵי אִפְשָׁר לִסְרֹב לָהּ] כ וַיִּיטֹב, לָב הַכֹּהֵן, וַיִּקַּח אֶת-הָאֵפוֹד, וְאֶת-הַתְּרָפִים וְאֶת-הַפֶּסֶל; וַיָּבֹא, בְּקֶרֶב הָעָם. כֹּא וַיִּפְנוּ, וַיֵּלְכוּ; וַיִּשְׁימוּ אֶת-הַטֹּף וְאֶת-הַמִּקְנָה, וְאֶת-הַקְּבוּדָה--לִפְנֵיהֶם. כב הִמָּה הַרְחִיקוּ, מִבֵּית מִיכָה; וְהָאֲנָשִׁים, אֲשֶׁר בְּבֵתִים אֲשֶׁר עִם-בֵּית מִיכָה, נָזְעָקוּ, וַיִּדְבְּקוּ אֶת-בְּנֵי-דָן. כג וַיִּקְרָאוּ, אֶל-בְּנֵי-דָן, וַיִּסְבּוּ, פְּנֵיהֶם; וַיֹּאמְרוּ לְמִיכָה, מַה-לָּךְ כִּי נִזְעַקְתָּ. כד וַיֹּאמֶר אֶת-אֱלֹהֵי אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ לְקַחְתָּם וְאֶת-הַכֹּהֵן, וְתִלְכּוּ--וּמַה-לִּי עוֹד; וּמַה-זֶּה תֹּאמְרוּ אֵלַי, מַה-לָּךְ. כה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי-דָן, אֵל-תִּשְׁמַע קוֹלְךָ עִמָּנוּ--פֶּן-יִפְגְּעוּ בָכֶם, אַנְשִׁים מְרִי נָפֶשׁ, וְאִסְפָּתָה נַפְשְׁךָ, וְנָפַשׁ בֵּיתְךָ. כו וַיֵּלְכוּ בְנֵי-דָן, לְדֶרֶכָם; וַיֵּרָא מִיכָה, כִּי-חֲזָקִים הִמָּה מִמָּנוּ, וַיִּפֹּן, וַיֵּשֶׁב אֶל-בֵּיתוֹ. כז וְהִמָּה לָקְחוּ אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה מִיכָה, וְאֶת-הַכֹּהֵן אֲשֶׁר הָיָה לוֹ, וַיָּבֹאוּ עַל-לִישׁ עַל-עַם שֶׁקֶט וּבִטָּח, וַיַּכּוּ אוֹתָם לְפִי-חֶרֶב; וְאֶת-הָעִיר, שָׂרְפוּ בָאֵשׁ. כח וְאִין מִצִּיל כִּי רְחוּקָה-הָיָא מִצִּידוֹן, וַדְּבַר אִין-לָהֶם עִם-אָדָם, וְהָיָא, בְּעַמֶּק אֲשֶׁר לְבֵית-רְחוֹב; וַיִּבְנוּ אֶת-הָעִיר, וַיֵּשְׁבוּ בָּהּ. כט וַיִּקְרָאוּ שֵׁם-הָעִיר, דָּן, בְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם, אֲשֶׁר יוֹלֵד לְיִשְׂרָאֵל; וְאוֹלָם לִישׁ שֵׁם-הָעִיר, לְרֹאשָׁנָה. ל וַיִּקְימוּ לָהֶם בְּנֵי-דָן, אֶת-הַפֶּסֶל; וַיהוֹנָתָן בֶּן-גֵּרָשָׁם בֶּן-מִיִּשָׁה הוּא וּבְנָיו, הָיוּ כֹהֲנִים לְשִׁבְט הַדָּנִי, עַד-יוֹם, גְּלוֹת הָאָרֶץ. לא וַיִּשְׁימוּ לָהֶם, אֶת-פֶּסֶל מִיכָה אֲשֶׁר עָשָׂה, כָּל-יְמֵי הָיִוֹת בֵּית-הָאֱלֹהִים, בְּשִׁלָּה. {פ} וְלִחְקָרָהּ, וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם, לֹכֵי חֲקָרֵי אֶת-הָאָרֶץ; וַיָּבֹאוּ הֵרָא-פְּרִים עַד-בֵּית מִיכָה, וַיֵּלִינוּ שָׁם

10.57 משה כתוב עם נון תלויה כי לא רצו להשחיר את פניו ... כלומר זו שושלת כוהנים נוספת מבית משה ... והם משרתים בדת עם פסל שהם גנבו ... השיוך הזה למשה מופיע רק בסוף הסיפור ... לכל ארכו הכהן מופיע כנער הלוי ...

איך נראה הפסל הזה בדת? .. זה פסל לעבודת ה' ... אמנם לא מקובלת ע"י המחבר ... בתשובה לשאלה ... יש שתי סיומות לסיפור ..

14.00 תרפים ואפוד .. יחזקאל כא כו כו כי-עמד מֶלֶךְ-בָּבֶל אֶל-אִם הַדָּרָה, בְּרֹאשׁ שָׁנִי הַדָּרְכִים--לְקָסֶם-קָסֶם: קָלְקַל בַּחֲצִים שָׂאֵל בַּתְּרָפִים, רָאָה בַּכֶּבֶד. הִיָּה מִקְצוֹעַ שֶׁל רֹאיהָ בַכֶּבֶד ... תרפים זה משהו קטן שאפשר להחביא בקלות כמו בסיפור רחל שהיא גונבת ... וגם מיכל ...

18.40 בראשית א 26-27 כו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ; וַיִּרְדּוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם, וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ, וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ, הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ. כז וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ: זָכָר וּנְקֵבָה, בָּרָא אוֹתָם.

התפיסה במסופוטמיה היא שהמלכים נבראו בצלם האל אבל לא האדם הפשוט .. במקרא כל בני האדם נבראו בצלם

האם דמות האל היא דמות אדם גבר או אישה זה טקסט כהני ... והנה ביחזקאל א 26-28

כו וּמִמַּעַל, לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל-רֹאשָׁם, כְּמִרְאָה אֶבֶן-סַפִּיר, דְּמוּת כְּסֵא; וְעַל, דְּמוּת הַכְּסֵא, דְּמוּת כְּמִרְאָה אָדָם עָלָיו, מְלֻמָּעָלָה. כז וְאַרְאָה קַעֲיִן חֲשָׁמֶל, כְּמִרְאָה-אִשׁ בֵּית-לָה סָבִיב, מִמִּרְאָה מְתָנִי, וּלְמַעְלָה; וּמִמִּרְאָה מְתָנִי, וּלְמַטָּה, רִאִיתִי כְּמִרְאָה-אִשׁ, וְנִגָּה לוֹ סָבִיב.

26.08 שמות לג כ כ וַיֹּאמֶר, לֹא תוֹכֵל לִרְאֹת אֶת-פָּנַי: כִּי לֹא-יִרְאֵנִי הָאָדָם, וְחִי. כֹּא וַיֹּאמֶר יְהוָה, הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי; וְנִצַּבְתָּ, עַל-הַצּוּר. כב וְהָיָה בְּעֶבֶר כְּבֹדִי, וְשִׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר; וְשִׁכַּתִּי כְּפִי עָלֶיךָ, עַד-עֲבָרִי. כג וְהִסְרֵתִי, אֶת-כְּפִי, וְרִאִיתָ, אֶת-אַחֲרִי; וּפָנִי, לֹא יִרְאוּ. {פ} 27.35 וגם במדבר יב ח ח פָּה אֶל-פִּה אֲדַבֵּר-בּוֹ, וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידָת, וְתִמְנַת יְהוָה, יִבִּיט; וּמִדּוֹעַ לֹא יִרְאֶתָם, לְדַבֵּר בְּעֶבְדִּי בְּמִשְׁהָ. יֵשׁ לֵאלֹהִים פָּנִים וְקוֹל ...

28.44 בספר דברים ד' יב יש תפיסה אחרת, מופשטת יותר ... אין שם דמות או פנים ... ה' שוכן בשמים

31.47 נילי שתי התפיסות [הדוטרונומיסטית והכהנית](#) קיימות במקביל שתי שיטות תאולוגיות שונות ...

35.45 דורון: תל חצור ... אתר כנעני שמושפע תרבותית מהצפון ... 37.15 תמונות של מקדש כנעני ... בן טוב חושב ארמון .. דורון חושב מקדש ... בן טוב חושב חורבן יהושוע .. דורון חורבן ממרד ... 40.18 תמונת פסל של אגן ולו צמודה דמות אל ... יוצא דופן בגודל שלו .. מאחר וראש לא השתמר אין את הקרניים האופייניות .. אבל **על החזה יש סמל אלוהים .. גלגל וירח** ... זו דמות אדם – אנתרופומורפית – 43.30 תמונת אל נוספת ניצבת על פר ... בתקופה זו מדובר על אלים רבים ... 45.40 בפינות הוותרו נקברו פסלונים מתכת של אלים ... נוצק בטכניקה של שעווה אבודה ... האל יושב על כיסא ויש לו כובע מחודד .. והוא היה מצופה זהב ... זה האל בעל ... 49.24 הגדלה של התמונה .. הסמל על הראש .. שני יעלים אוכלים מעץ .. אולי האשרה ... 51.00 פסל של מלך ... אין סממני אלוהות ... 52.23 "אל" שם האלוהות באוגרית הכנענית הצפונית ביותר ... זה ראש פנתיאון האלים בשמו "אל" ... 15 ס"מ גובה

56.35 בתשובה לשאלה נילי: יהוה מתימן יבוא ... מגיע מסיני ? .. מדייני ?

57.50 **האם הישראלים מביאים משהו אחר מבחינת אמונה ? בכנען בכל ישוב יש אפילו כמה מקדשים ... בראשית תנועת ההתנחלות אין מקדשים ... אלא מתחמים פתוחים .. בחצור יש כזה ... ושם מצבה אחת עומדת אבן פשוטה ... למרגלות המצבה הוטמן כלי חרס עם כלי מתכת ופסל אל כנעני ... ותמונה של פסל דומה ממגידו ..**

1.02.50 תחריט של דמויות אלים על גבי בעלי חיים אופייני לאל בדמות אדם

1.04.30 נילי: חבקוק ג-ו ג אלוה מתימן יבוא, וקדוש מהר-פארן סלה; כסה שמים הודו, ותהלתו מלאה הארץ. ד ונגה כאור תהיה, קרנים מידו לו; ושמ, חביון עזה. ה לפניו, ילך דבר; ויצא רשף, לרגליו. ו עמד וימדד ארץ, ראה ויתר גוים, ויתפצצו הררי-עד, שחו גבעות עולם; הליכות עולם, לו.

1.06.40 המקדש באתר [עין דארה](#) מתקופת הברזל דומה לתיאור מקדש שלמה בירושלים .. היום יודעים לומר שהוא מעט מאוחר למקדש שלמה ... יש טביעות רגלים של האל שנכנס למקדש ... נילי: זו דמות אנושית אבל אקסטרה ...

1.13.00 דורון: זו תקופת שתי הממלכות ... תפיסת האל והפולחן מצפון לדרום מסביב לארץ ישראל .. הפלישתים אין הרבה ממצא אלוהות ... ארם באזור בית ציידה דמות אל חרוטה בסלע ... ראש פר למתניו סכין ... בעמון 1.16.00 דווקא דמות מלך ... 1.16.40 ראש אל ... כל הפסל היה בגובה של 5 מטרים .. פסל עם כתר ... ממשיכים למואב .. ממשיכים לאדום .. 1.15.13 .. ראש אלה ... לעומתה דמויות מאמינים ...

1.19.30 [הכן הפולחני \(של לאפ\) מתענך - מרשימותיו של שני ציוני](#)

זה כלי המייצג מקדש כאשר הקומה התחתונה היא הכניסה למקדש ומעליה ככל שעולים נכנסים לקודש הקודשים

1.20.35 האלה הערומה כשמהצדדים שני האריות .. מעל שני ספינקסים שנמצאים מול הפתח .. מעל העץ המקודש עם שתי חיות עם קרנים שאוכלות ממנו ... למעלה יש חיה שהיא בין סוס ופר ומעליה יש גלגל עם כנפיים סמל אלוהות הנמצא בקודש הקודשים יש עדיין את הביטוי הפיגורטיבי .. השפעות חיצוניות שמגיעות ממסופוטמיה ... הביטוי הפיגורטיבי **לאל הולך ונעלם לא רק בישראל . אלא בכל מסופוטמיה .. זה תהליך שמתחיל מסוף המאה ה 7 לפנה"ס מגיע גם אלינו ...**

1.23.10 דמויות מהפולחן העממי .. אין ביטוי ויזואלי לאל ראשי ... אלה צלמיות פריין ..

1.26.10 שאלה מחשבה ... אולי אפשר לייחס את קרנות המזבח לדימוי שלו בפסלים ... וכך מקריבים קורבנות לאל ... תשובה .. ראיון מעניין שאי אפשר לבדוק אותו ...

1.26.50 נילי: יש הבדל בין דמות האל אצלנו ואצל השכנים שלנו ... שינוי שהולך ומתגבר ..

קידום לחפור בו, מפגש חמישי המקדש ודמות האל

מקדש=בית האל בית המקדש

נילי: **שמות לב פרשת עגל הזהב** ... א וַיֵּרָא הָעָם, כִּי-בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לְרַדֹּת מִן-הָהָר; וַיִּקְהַל הָעָם עַל-אַהֲרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה-לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ--כִּי-זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הָעֵלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, לֹא יָדַעְנוּ מָה-הָיָה לוֹ. **ב** וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, אַהֲרֹן, פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזֶּהָב, אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם בְּנִיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם; וְהָבִיאוּ, אֵלַי. **ג** וַיִּתְּפְּרוּ, כָּל-הָעָם, אֶת-נִזְמֵי הַזֶּהָב, אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם; וַיָּבִיאוּ, אֶל-אַהֲרֹן. **ד** וַיִּקַּח מִיָּדָם, וַיִּצַּר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט, וַיַּעֲשֶׂהוּ, עֵגֶל מִסֹּכָה; וַיֹּאמְרוּ--אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הָעֵלֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. **ה** וַיֵּרָא אַהֲרֹן, וַיֵּבֶן מִזְבֵּחַ לִפְנָיו; וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר, חַג לַיהוָה מָחָר. **ו** וַיִּשְׁכִּימוּ, מִמַּחֲרָת, וַיַּעֲלוּ עֹלֹת, וַיִּגִּשּׁוּ שְׁלָמִים; וַיֵּשֶׁב הָעָם לֵאמֹר וַשֵּׁתוּ, וַיִּקְמוּ לַצִּחֻק. {פ} **כ** וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה, בַּשַּׁעַר הַמַּחֲנֶה, וַיֹּאמֶר, **מִי לַיהוָה אֵלֵי; וַיֹּאסְפוּ אֵלָיו, כָּל-בְּנֵי לֵוִי. כז** וַיֹּאמֶר לָהֶם, כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שִׁימוּ אִישׁ-חֶרְבּוֹ, עַל-יָרְכוֹ; עִבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר, בַּמַּחֲנֶה, וְהָרְגוּ אִישׁ-אֶת-אָחִיו וְאִישׁ-אֶת-רֵעֵהוּ, וְאִישׁ אֶת-קָרְבּוֹ. **כח** וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי-לֵוִי, כְּדִבְרַי מֹשֶׁה; וַיִּפֹּל מִן-הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא, כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ.

אהרון מוביל את המהלך אבל נסלח לו ... הלויים הם אלה שעוזרים למשה להעניש את החוטאים ..

7.20 אחרי שירבעם מפצל את הממלכה ... מלכים א יב 28-32

כח וַיַּעֲזֵץ הַמֶּלֶךְ--וַיַּעַשׂ, שְׁנֵי עֲגָלֵי זָהָב; וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, רַב-לָכֶם מַעֲלוֹת יְרוּשָׁלַם--הִנֵּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הָעֵלֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. **כט וַיֵּשֶׁם אֶת-הָאֶחָד, בְּבֵית-אֵל; וְאֶת-הָאֶחָד, נָתַן בְּדָן. ל וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה, לְחֹטָאת; וַיֵּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד, עַד-דָּן. **לא** וַיַּעַשׂ, אֶת-בֵּית כְּמוֹת; וַיַּעַשׂ כְּהִנִּים מִקְצוֹת הָעָם, אֲשֶׁר לֹא-הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי. **לב** וַיַּעַשׂ יִרְבְּעָם חָג בַּחֲדָשׁ הַשְּׁמִינִי בַחֲמִשָּׁה-עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ כָּחָג אֲשֶׁר בִּיהוּדָה, וַיַּעַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ--כִּן עֲשֵׂה בְּבֵית-אֵל, לְזִבְחַ לַעֲגָלִים אֲשֶׁר-עָשָׂה; וְהָעֶמִיד בְּבֵית אֵל, אֶת-כְּהֵנֵי הַבָּמֹת אֲשֶׁר עָשָׂה.**

כל מלכי ישראל מאשמים שעשו הרע בעיני ה' ...

11.35 מדובר על עבודת ה' בבמות ... לא עבודה זרה ... הבעיה היא כוהני הבמות ...

לירבעם יש דמיון לאהרון הכהן ... 14.50 להעלות מארץ מצרים מאפיין את הטקסט הצפוני לעומת להוציא מארץ מצרים מאפיין את יהודה ... **כל הטקסט עבר עריכה יהודאית** ...

21.25 שני בני אהרון וגם שני בני ירבעם ... ולהם אותם שמות ... ויקרא י 2-1 מול מלכים א יד 4-1 וגם טו 25-28

יש גם עגל בשומרון הושע ח 4 ... סוף ממלכת ישראל המלכים מתחלפים בקצב מהיר ... הנביא מאשים אותם ביצירת כלי פולחן לא לגיטימיים ...

27.30 בבית אל יושבים כהנים משבט אהרון ... שופטים כ כו פנחס נכד אהרון משרת ככהן ... שופטים יח ... נכד משה מקים פולחן עגל בן כלומר עוד משפחה כהנים ... והכהנים של ירושלים הם בני צדוק .. בעל דברי הימים מחבר את שושלת צדוק עם שושלת הלוי מבני אהרון ...

33.20 אחד מכינויי האל זה אביר = שור והוא סימל אל בעולם הקדום ...

35.00 דורון: תחילת ההתיישבות הישראלית/יהודאית ... 38.50 **אתר הפר** ... **תמונה** **וסיפור הגילוי**

45.30 יש עוד עגלים פרים... [אחד באשקלון](#) ששכן בתוך כלי חרס יכול להיות שהוא מייצגים מקדש לאל – העגל.. זה מתקופת הברונזה התיכונה המחצית הראשונה של האלף השני ...

48.25 וממצא פר מתל חצור ... ממקדש כנעני ... שדומה בתכנונו לתיאור מקדש שלמה...

51.30 מקדש בחצור ... שוב פסל אל ... [פסלי פרים](#)

55.00 האם הפר מיצג אלוהות ...

[הכן הפולחני \(של לאפ\) מתענך - מרשימותיו של שני ציוני](#)

כאן בחלק העליון שזה קודש הקודשים יש דמות פר ומעליה סמל האלוהות

או...

59.00 הביטוי השני של הפר הוא הדום לרגליו של האל עצמו ...

1.02.50 תמונה של מקדש חצור ופסל האל הקטן שהתגלה בו ... אין פסלי אלים מונומנטליים בעולם העתיק ... אלא פסלים קטנים מצופים בזהב ...

1.06.18 בתשובה לשאלה ... האם זה היה ליד או על ... לא ידוע ואין תשובה ...

1.07.25 בממלכת עמון כן יש פיסול מונומנטלי ... אבל ככל הנראה של מלכים ...

1.08.25 נילי: שמות לב .. עגל הזהב ... אהרון אומר חג ל ה' .. כלומר זה לא אל אחר ... **העגל שנוצר הוא עבודת ה' ...**

1.10.20 סיפור העגל בתל דן .. משופטים יז הפרודיה על הגנבה ... ויציקת פסל האל מחלק מכספי הגנבה ..

1.14.15 סיפור המשך שבט דן שמחפש נחלה חדשה והם שולחים סיור לצפון ... שופטים יח הם מגיעים לבית מיכה והם שואלים את הלוי בבית מיכה האם הם יצליחו בהתנחלות בצפון והוא אומר שכן .. אחרי שהם חוזרים, השבט יוצא עם כח של 600 לוחמים לכבוש את הצפון ... אנשי הסיור המוקדם מספרים ללוחמים שיש שם כלי פולחן, אפוד ותרפים ... והם לוקחים את כלי הפולחן ומשכנעים את הנער הלוי שכדאי לו לערוק לשבט דן .. אנשי מיכה רודפים אחרי לוחמי דן .. וכאן ההומור .. כאשר מגיע מיכה הוא אומר להם את אלוהי אשר עשיתי לקחתם ... וגם את הכהן לקחתם .. אחרי שמיכה מוותר, לוחמי דן ממשיכים עד ליש ומכים אותה וקוראים לעיר דן ... ואז הם מקימים שם את הפסל, והכהן המשמש בקודש הוא מבית מ[נ]שה ... זו הגחכה של המעשה .. האל בן דן הוא גנבה מגנבה ... זה סיפור מעוות של סיפור קדושה שלא סופר כמובן עי בני דן ... לעומת זאת על בית אל לא מעיזים לספר סיפור כזה ... יכול להיות כי דן נפלה עם כיבוש תגלת פלאסר ב 732 ובית אל מסתפחת אל ממלכת יהודה ..

1.21.40 דורון: אתר דן הוא כולו פולחן וקדושה ... 200 דונם ... תמונות של הבמות ...

[תל דן – ויקיפדיה](#) [תל דן - עידן התנך](#) [ראיון עם אברהם בירן](#) [ויקילנד - ירבעם](#) [כנען ומצרים - גיל חסקין](#)

1.29.00 נילי: התפיסה המקראית, עבודה זרה היא עבודה של האחר ... האלים: אל, בעל, הם אלים כנעניים שישראל מאמצת לעבוד בנוסח שלה .. הושע אומר בשלב מסוים אסור להשתמש בבעל ...

[קידום לחפור בו, מפגש שמיני](#) [סיפור המעבר בעבר הירדן וסיפור בלעם](#)

נילי: סיפור המרגלים עם החטא והעונש לבני ישראל לבלות 40 שנה במדבר לפני הכניסה לארץ ... במדבר יד מסתיים סעו לכם המדבר דרך ים סוף ... ואז יש קפיצה של 40 שנה קדימה .. יש בקשה לעבור באזור אדומי והאדומים מסרבים והישראלים עוקפים את ארצם ... דורון: אין מלכים וממלכות באותה תקופה ... זה אנכרוניזם כי הם משקפים את המאה 10 לפנה"ס ולא המאה ה-13-14 לפנה"ס ... ממשיכים עם המפגש עם הממלכות בצפון עבר הירדן ששם ישראל מנצח ומשתלט על השטח .. בבשן וסיוחן האמורי ..

5.25 כתובת בלעם - ויקיפדיה במדבר כב – כד דמות יוצאת דופן בתנך ... בלק המואבי שמפחד מישראל ... הוא מבקש מזקני מדיין ... לשלוח שליחים אל בלעם ... חוזה עתידות ידוע ... הוא נביא לא ישראלי אבל יש לו תקשורת עם האל .. והאל אומר לו ברכ את עם ישראל ... השליחים חוזרים לבלק ומוסרים את תשובת האל ... אבל בלק מתעקש ושולח שוב ... ובלעם שואל את האל שאומר לו לך עם שליחי בלק .. 11.00 חז"ל אומרים שבלעם גדול ממשה כי הוא נביא של אומות העולם ...

13.00 במדבר כב כב הסיפור מקבל תפנית ... הוא לא הגיוני, כי האל כועס על בלעם שהולך עם שליחי בלק אחרי שהאל אמר לו ללכת ... האתון יותר חכם מבלעם .. האתון רואה את מלאך ה' ואילו הוא עיוור ... ואז בלעם מציע לשוב חזרה אבל מלאך ה' אומר לו תמשיך ... למה העורך מכניס סיפור כזה שהופך את בלעם לטיפש? ... כנראה שהסיפור מעורר מחלוקת בין העורכים ...

18.30 ממשיכים בסיפור ... שלוש פעמים בלק ובלעם עולים למקום גבוה ... במדבר כג ... דברי בלעם: ז וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר מֶן-אֶרֶם יִנְחֲנִי בָלַק מֶלֶךְ-מוֹאָב מֵהַרְרֵי-קֶדֶם לָכֶּה אֶרֶה-לִּי יַעֲקֹב וְלָכֶּה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל. ח מָה אֶקֶב לֹא קִבֵּה אֶל וּמָה אֶזְעַם לֹא זָעַם יְהוָה. ט כִּי-מֵרָאשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגְבְּעוֹת אֲשׁוּרֵנוּ הֵן-עַם לְבָדֵד יִשְׁכֵּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב. י מִי מָנָה עֹפֵר יַעֲקֹב וּמִסֹּפֶר אֶת-רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְתָּ נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶי אֲחֵרֵתִי כְמֹהוּ. ... כאמור זה חוזר 3 פעמים ...

במדבר כד א וַיֵּרָא בָלַעַם כִּי טוֹב בְּעֵינָי יְהוָה לְבָרֶךְ אֶת-יִשְׂרָאֵל וְלֹא-הֵלֵךְ כְּפַעַם-כְּפַעַם לִקְרֹאת נְחָשִׁים וַיֵּשֶׁת אֶל-הַמִּדְבָּר פָּנָיו. ב וַיִּשָּׂא בָלַעַם אֶת-עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת-יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו וְתִהְיֶי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. ג וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר נָאִם בָּלַעַם בְּנוֹ בְּעֵר וְנָאִם הַגִּבֹּר שְׁתֵּם הָעֵין. ד נָאִם שִׁמְעַם אֶמְרִי-אֵל אֲשֶׁר מִחֲזָה שְׂדֵי יַחֲזֶה נָפֹל וְגִלְגֵי עֵינָיִם. ה מֵה-טֹבוֹ אֶהְיֶה יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתִּיהּ יִשְׂרָאֵל. סדרת ברכות על עם ישראל ... שתם העין זה בהפוך על הפוך ...

25.20 חז"ל בבא בתרא .. מי כתב את התורה .. משה כתב ספרו חמשת חומשי התורה ופרשת בלעם ואיוב ...

27.20 ... דורון: בלעם מופיע כדמות מחוץ למקרא ... עבר הירדן נחלק לשלושה חלקים במערב גאון הירדן ... ומזרחה במת ההר ... שרوحבה המקסימלי 40 ק"מ ומערבה מגיעים למדבר שהוא רוב השטח של ירדן ..

ומדרום לצפון יש 4 נחלים נחל זרד – חסא... ארנון – המוג'יב ... היבוק – זרקא ... הירמוך ... יוצרים גבולות גאוגרפיים בין שבטים ... מדרום לצפון: אדום, מואב, עמון ...

35.00 מצבת מישע בדיבון מואב ... המאה ה-9 לפנה"ס מישע מנצח את ממלכת ישראל בזמן שישאל – עמרי ואחאב - במאבק נגד אשור, ומגדיל את שטח מואב ...

38.00 נילי: בספר דברים ב, הגרסה של המעבר באדום יותר לוחמנית .. יש תיאור של העמים הגדולים והחזקים שישבו שם שהכנענים ניצחו ... גם הם כמו ישראל לא ילידי המקום .. הם הגיעו לעבר הירדן וכבשו אותה מידיהם ... כי האל ה' רצה בכך ...

40.20 נילי: בכתובת מישע כתוב ואיש גד ישב בארץ עטרות מעולם – חלק ממואב ... מאז ומתמיד ...

42.30 הוא מציין עמרי מלך ישראל ... וממשיך בימי בנו אחאב .. שלטון ישראלי על מואב .. המחצית הראשונה של המאה ה-9 ...

45.30 [דיר עלא - ויקיפדיה](#) אתר שנחשב ל סוכות המקראית ... בערך מול מחולה – זוביידת ליתר דיוק... הוא עמוני ... שם היבוק נשפך אל הירדן ... הוא אתר קטן אבל חשוב ... הרבה כתובות שלא הצליחו לפענח את הכתוב ...

49.40 הממצא מסוף המאה ה 9 ... אתר ביתי שלא נהרס בחורבן אלים .. פשוט נעזב .. תמונה של חדר שם התגלו כתובות בכתב עברי קדום המעטרת את הקיר החיצוני 54.15 תמונה של שחזור המבנה ... דומה למה השתגלה ב [כונתילת עג'רוד](#) גם הוא מאותה תקופה ... תנו לאלוהי תימן ואשרתו [מתוך מסע אחר](#)

54.50 נילי: יש גם במקרא דברים כז ... ציווי על בני ישראל להקים מצבות מאבן מכוסות סיד וכתבת עליהם את כל הדברים וכו ... ובשמות יז בסיפור עם הידיים למעלה ולמטה ... היה איזה ציווי לכתוב את הדברים והכוונה כתיבה על מצבה במקום ...

57.00 נילי: מה שהיה כתוב בדיר עלא .. [כתובת בלעם](#) ... כתוב בדיאלקט מקומי מושפע מעמים סביב ... שני סוגי דיו אדומה זה הכותרת שחור זה הטקסט

ספר בלעם בר בעור ... איש חוזה אלוהים הוא ויהתו אליו אלוהים בלילה ויחז מחזה כמסע אל ויאמרו לבלעם בר בעור כה יפעל בלא הכרעה איש לא ראה מה שמעת ויקום בלעם מן מחר יזמן ראש קהל אליו ולימים יצאו ובכה יזכה ויעל עמו אליו וכו וכו וכו ... 1.01.00 ... מהטקסט מבינים שבלעם הצליח בנבואתו למנוע איזו שואה גדולה ... הוא נביא גדול ...

1.02.10 דורון: חיבור בן המקרא והארכאולוגיה ... אבל זו המאה ה 8, במקרא הסיפור מתייחס לכניסה לארץ במאה ה 12-13 ... אולי סיפור קדום שהגיע גם לישראל ... או אולי הוטמע עי עורכי המקרא אח"כ ...

1.04.30 נילי: הדמות מבהילה את עורכי המקרא .. לעומת זאת, **מיכה** ו ... בן המאה ה 8, **רואה בו דמות חיובית** ...

1.09.45 נילי תשובה: דברים כז חציית הירדן ומיקום הגלגל

1.11.40 דברים כג ד ו ולא אָבָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, לְשַׁמֵּעַ אֶל-בָּלָעַם, וַיִּהְיֶה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת-הַקִּלְלָה, לְבָרְכָהּ: כִּי אֶהְיֶה, יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. **כאן ה' לא שמע בפי בלעם ... כאן זו גרסה שלילית** וביהושוע יג כב מופיע **כב ואת-בלעם בן-בעור, הקוסם--הָרְגוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּחָרֶב, אֶל-חֲלִילָהֶם. במדבר לא ח ואת-מלכי מִדְיָן הָרְגוּ עַל-חֲלִילָהֶם, אֶת-אֹוִי וְאֶת-רָקֵם וְאֶת-חוּר וְאֶת-רַב־עַם--חֲמִשָּׁת, מִלְכֵי מִדְיָן; וְאֶת בָּלָעַם בֶּן-בְּעוֹר, הָרְגוּ בְּחָרֶב. ובפסוק טז הן הנה היו לבני ישראל, בדבר בלעם, למסר-מעל ביהוה, על-דבר-פֶּעוֹר; וְתֵהִי הַמִּגְפָּה, בְּעֵדֹת יְהוָה. ... כאן הוא חלק מהחטא של המדייניות שפיתו את הגברים ..**

דברים יח טו טו נביא מקרבך מאחריך כמני, יקים לך יהוה אלהיך: אליו, תשמעון. רק נביא משלנו בא בחשבון ... ויכוח פני מקראי ...

1.15.20 **בהקבלה בין הטקסט באתר לזה המקראי יש קווי דמיון מאוד בולטים**

1.19.00 דורון: יש אפשרות שאת הכתובת באתר כתבו ישראל וזה מעלה את האפשרות לריבוי אלים בתקופה זו .. ותהליך התגבשות האמונה הישראלית

1.22.15 בכונתילת עג'רוד יש קשר לממלכה הצפונית כיוון שכתוב אדוני שומרון ואשרתו .. והשמות הם בלי האות ה ... השפה הצפונית ... תחנת דרכים שהייתה קשורה לממלכה הצפונית ..

1.23.00 הכתובת בעברית טובה ולכן אולי נכתבה עי אנשי ממלכת יהודה ...

[ממלכת ישראל המאוחדת - דני ונטורה ממלכת ישראל המאוחדת - ויקיפדיה](#)

[קידום לחפור בו, מפגש עשירי](#)

[חוק ריכוז הפולחן](#)

נילי: דברים יב. ח. ירושלים לא מוזכרת.... לא מצוין מקום הפולחן את האל הישראלי עבדו בהרבה מקומות ולא במקום אחד ... ושם היה צריך לשחוט את בעל החיים ולתת לכוהנים חלק ... כאשר מגיע ריכוז הפולחן מתווסף חוק שמאפשר שחיטה לא במקדש ... 8.20 עבודת האל הישראלי הייתה בכל מקום ... למשל אליהו מקים מזבח לאלוהי ישראל בכרמל..

9.10 [וילהלם דה וטה](#) ספר דברים מתחבר עי מחבר אחד בשלב מאוחר ... ספר עם סגנון מחנך ... ויש בתוכו דברים שלא מופיעים בספרים הקודמים לו ... ובמיוחד חוק ריכוז הפולחן ... זו נקודת מפנה בחקר המקרא ... מי כתב את דברים ומתי הוא נכתב [ספר דברים](#) = משנה תורה = ספר הברית ...

ממה שכבת הכהנים תתפרנס מעכשיו

הרפורמה של יאשיהו 640-609 לפנה"ס "מציאת" ספר, אולי ספר דברים ..

מלכים ב כב-כג ... לא סר ימין או שמאל ... הוא עושה בדק בית בבית המקדש ... פסוק ח ...

16.10 מוצאים ספר תורה .. כל כתובת היא ספר ... המלך מגלה שהעם סטה מהדרך ... הולכים לחולדה הנביאה בירושלים ... היא מתייחסת לעבודה זרה .. היא אומרת שבגלל שעשה טוב בעיניי ה הוא ימות בכבוד ... ולא היא ...

21.00 המלך קורא בפניהם את "ספר הברית שנמצא בבית אדוני" .. וכורת ברית חדשה עם אלוהים "בכל לב ובכל נפש" ... בהמשך הוא מצווה להוציא את כל כלי הפולחן הזרים, בעל ואשרה, ולשרוף אותם ... הוא משבית את הכמרים – כוהני הפולחן הזר ... ואז הוא מחזיר את הכהנים מערי יהודה ... והוא מטמא את הבמות שהיו אסורות ... והכוהנים עדיין מובטלים ... פסוק יד ... ממלא את את המצבות בעצמות אדם - טומאה ... וגם את המזבח בבית אל ואת הבמה הוא שורף ... מלכים ב כג פסוק **כ וַיִּזְבַּח אֶת-כָּל-כְּהֹנֵי הַבָּמֹת אֲשֶׁר-שָׁם, עַל-הַמִּזְבְּחוֹת, וַיִּשְׂרֹף אֶת-עֲצָמוֹת אָדָם, עֲלֵיהֶם; וַיֵּשֶׁב, יְרוּשָׁלַם.** החוקרים אומרים שהפעולה הייתה רק להוציא ולשרוף את עצמותיהם ... **זה בשנת 622 לפנה"ס וכדור אחרי 586 יש חורבן ... ולכן הרפורמה הזאת, ריכוז הפולחן, מתקבעת ...**

29.40 יש אפילו ... **כֹּסֶם בְּיָמָיו עָלָה פָּרְעָה נָכָה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם, עַל-מֶלֶךְ אֲשׁוּר--עַל-נְהֶר-פָּרָת; וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ יִאֲשִׁיָּהוּ, לִקְרָאתוֹ, וַיְמִיתֵהוּ בְּמִגְדוֹ, כְּרָאתוֹ אֹתוֹ.** ... שוק .. זעזוע ... חולדה הנביאה ...

31.00 דה וטה אומר הספר שנתגלה בבית המקדש בימי יאשיהו הוא ספר דברים ... כי הוא היחיד שמצווה על ריכוז הפולחן ... כל הספר כולו הוא במתכונת של ברית ...

33.00 דורון: הרפורמה של [חזקיהו](#) 715-698/686

למרות שלא מצאו שרידים לבית המקדש הראשון אין ספק שהיה ... כלומר משלמה נגיד 1000 לפנה"ס עד 586 הוא קיים ...

37.30 ... המקרא לא מדבר על מקדש – מלבד בשכם... יהושע כד – יש במות פולחן ... ויש גם בבית אל ... ועצם יצירת ריכוז הפולחן מעידה על כך ... מקדש=בית האל [בית המקדש](#) ... מבנה סגור בו יש את ייצוג האל

42.00 הכנענים הקימו בכל הישובים שלהם מקדשים ... למשל חצור ... ובתקופת המלוכה מוקם המקדש ..
נבנה במקום הכי גבוה ... ואם אין מקום גבוה מרימים פלטפורמה ... הוא מוקם בכיוון רוחות השמים כאשר
הפתח לכיוון מזרח ...

45.00 המחקר הארכאולוגי מראה תופעה אחידה בישראל ויהודה בתקופת המלוכה – הברזל ... העלמות
כל המקדשים ... אין מקומות פולחן ... למה? ... האם הם כתוצאה מהרפורמות? ...

46.30 נילי: עושים מסע הפוך מתחילים ברפורמה האחרונה של יאשיהו ... הספר שנמצא היה ספר חדש
שנכתב דור או שניים לפני ... אבי סבו של יאשיהו **חזקיהו המלך ... עושה משהו דומה אבל ללא ספר ...**
מלכים ב יח א ויהי בשנת שלוש, להושע בן-אלה מלך ישראל, מלך חזקיהו בן-אחז, מלך
יהודה. ב בן-עשרים וחמש שנה, היה במולכו, ועשרים ותשע שנה, מלך בירושלים; ושם אימו, אבי
בת-זכריה. ג ויעש הישר, בעיני יהוה, ככול אשר-עשה, דויד אביו. **ד הוא הסיר את-הבמות, ושיבר
את-המצבות, וכתר, את-האשרה; וכיתת נחש הנחשת אשר-עשה משה, כי עד-הימים ההמה היו
בני-ישראל מקטרים לו, ויקרא-לו, נחשתן.** ה ביהוה אלוהי-ישראל, בטח; ואחריו לא-היה כמוהו, **בכול
מלכי יהודה, ואשר היו, לפניו.** ו וידבק, ביהוה, לא-סר, מאחריו; וישמור, מצוותיו, אשר-ציווה יהוה,
את-משה. ז והיה יהוה עימו, בכול אשר-ייעצא ישכיל; וימרוד במלך-אשור, ולא עבדו. ח הוא-הכה
את-פלשתים עד-עזה, ואת-גבוליה, ממגדל נוצרים, עד-עיר מבצר. {פ} פסוק אחד שמתאר את
הרפורמה ... הסרת הבמות זה ??? ריכוז הפולחן !!! ... הנביא בתקופתו הוא ישעיהו ...

50.20 פסוקה ממסע סנחריב 701. **ונאום רבשקה .. יט** ויאמר אליהם רבשקה, אמרו-נא אל-חזקיהו:
כה-אמר המלך הגדול, מלך אשור, מה הביטחון הזה, אשר בטחת. **כ** אמרת, אך-דבר-שפתיים--עצה
וגבורה, למלחמה; עתה על-מי בטחת, כי מרדת בי. **כא** עתה הנה בטחת לך על-משענת הקנה הרצוץ הזה,
על-מצריים, אשר ייסמך איש עליו, ובא בכפו ונקבה; כן פרעה מלך-מצריים, לכל-הבוטחים עליו. **כב**
וכי-תאמרן אליי, אל-יהוה אלוהינו בטחנו: **הלוא-הוא, אשר הסיר חזקיהו את-במותיו ואת-מזבחותיו,**
ויאמר ליהודה ולירושלים, **לפני המזבח הזה תשתחוו בירושלים.** מכאן רואים את הדמיון אבל ללא ספר ...

53.45 דורון: **הרפורמה לא החזיקה כי צריך היה לחזור עליה בימי יאשיהו ... אבל !!! היו מקדשים
אחרים מלבד זה בירושלים ... ערד** בתוך המקדש מתקופת המלוכה ניצבה דמות האל ... זה היה
הראשון והבא אחריו ל... מוצא

59.35 נילי: שמות כ כ מזבח אדמה, תעשה-לי, וזבחתי עליו את-עלתיך ואת-שלמיך, את-צאנך ואת-בקרך;
בכל-המקום אשר אצכיר את-שמי, אבוא אליך וברכתיך. כא ואם-מזבח אבנים תעשה-לי, לא-תבנה אתה
גזית: כי חרבך הנפת עליה, ותחללה. **כב** ולא-תעלה במעלת, על-מזבחי: אשר לא-תגלה ערותך, עליו.

101.06 דורון: תמונת המקדש בערד .. וזה מה שראו החופרים .. שתי מזבחות קטורות והמצבה השכובה
... בשחזור המוקדם הציבו שתי מצבות ... אבל כפי שטענו החוקרים במקור הייתה מצבה אחת ושתי
מזבחות קטורות... בעבר חשבו ששתי מצבות הקטורות היו כל אחת לפני מצבה משלה ... על המצבה היו
שאריות של צבע אדום ... בצד המצבה הייתה במה קטנה עליה הונחו מנחות .. כך נראה קודש הקודשים
במקדש לגיטימי ... המזבח שהשתמר למרות שהוא בנוי עפר ואבני גוויל ..

106.00 **המקדש נשמר כי הוא בוטל במכוון** ... הוא הושכב לישון ... על פי החופרים זה נעשה **בסוף
המאה ה 8 של חזקיהו ...** האם המקדש יכול ללמד על מקדשים נוספים? לרפורמה צריך מספר דוגמאות
...

108.00 אהרונ שחפר בבאר שבע .. מוצא עיר מתוכננת מימי המלוכה ... באחד ממבני המחסנים נמצאו
אבני גוויל מסותתות ... זה מזבח .. אהרונ היה משוכנע שגם הוא נקבר ..

110.40 נילי: בערד הייתה קבורה כמו גניזה ... בבאר שבע לא ... אולי בגלל צורת המזבח ...

1.12.40 דווקא הרפורמה של יאשיהו המאוחרת והאלימה ביותר לא באה לידי ביטוי בארכאולוגיה יתכן בגלל שהחורבן הגיע כ-20 שנה אחריו.. לעומת זו של חזקיהו שבה המקדשים נקברו בצורה מכובדת ..

1.14.30 מוצא .. חופרת, שועה קיסלביץ' .. בתמונה בור פולחני בו נתמנו חפצי פולחן ועצמות כשרות ... מזבח לפני המקדש שחלקו הקטן נחפר ... וצלמיות ... כן פולחני ... מוצא ממעוף הציפור ...

1.18.00 המקדש במוצא .. במהלך המאה ה-9 או ה-8 המקדש בוטל ... נבנה עליו מבנה חדש בירוק ... המקדש הוקם בסוף ה-10 ראשית ה-9 ... והוא במרחק של 7 ק"מ מהמקדש בירושלים ... כלומר יש מקדשים נוספים לזה בירושלים ... ריכוז הפולחן נועד להעלות את ירושלים כמרכז פולחני ..

1.20.30 ככלל - כל אתרי הפולחן לא נהרסים אלא נקברים ומעליהם לפעמים מוקמים אתרי פולחן חדשים .. אז עולה שאלה אם כך האם אפשר לחבר את הקבורה של המקדשים לרפורמה? אולי ואולי לא..

1.28.28 נילי: [משה וינפלד](#) – בימי חזקיהו מתרחשים שני דברים, נפילת ממלכת ישראל כשהרבה פליטים מגיעים לממלכת יהודה, ואולי, בגלל חורבן ממלכת ישראל יש צורך בריכוז הפולחן בירושלים ... והדבר השני, מסע סנחריב – הרפורמה מתרחשת לפני 701 כי שכבת החורבן של סנחריב מכסה אותה .. מחריב את לביש עזקה ערד ובאר שבע .. אז אולי האתרים המקודשים נקברו כדי להגן עליהם ... כנגד טענה זו אז צריך היה להקים מחדש אחרי שסנחריב חזר לארצו ... באותה תקופה מתחיל גם איסוף הסיפורים של התרבות הישראלית ...

1.30.50 אולי ריכוז הפולחן קשור בפוליטיקה ... חזקיהו בגלל חורבן ממלכת ישראל ויאשיהו כי בימיו האימפריה האשורית מתפוררת .. והוא מנסה להרוויח מכך .. למה הוא מגיע למגידו לפגוש את פרעה ונרצח ?

ראשית המלוכה בישראל

קידום לחפור בו, מפגש 11

6.15 דורון: היאחזות הישראלית היא באזור ההר ... דוד הוא בערך 1000 לפנה"ס

9.00 המבנה של ישוב מתחילת ההתיישבות הישראלית/יהודאית הוא מעגלי בדומה להקמת קבוצת מאהלים של הנוודים .. למה המעבר בתקופה הזאת?

13.00 מנקודת זמן זו אין טקסטים שמספרים את הסיפור מלבד זה המקראי... המצרים עזבו ... איך המעבר מהתנחלות של ישובים קטנים ומבודדים שאנו הופכים לממלכה ... התחלת הסימנים הראשונים לישראלים הם סביב סוף המאה ה-13 לפנה"ס למה מדלגים על שאול ?

18.00 יש קונצנזוס למעבר מישובים קטנים למערך עירוני בבניה ממלכתית .. חצור מגידו באר שבע ... בראשית ה-1000 הראשון ... ולכן מתחייבת סמכות מרכזית .. מלך דוגמה בתל חצור .. כאשר בהתחלה הבניה מפוזרת, ללא חומות, עם בורות אגירה ... ומחליפה את צורת ההתיישבות הזאת עיר מבוצרת ...

24.00 עד ה-1000 לפנה"ס היו רק ערי ממלכה, ולא ממלכות גדולות שאיגדו כמה ערים שדומות בתכנון משותף ... וזה זהה בכל הסביבה ... בתחילה הארכאולוגיה אימצה את הסיפור המקראי: כי יש מלך .. בעיקר הדמיון בחומות ובמיוחד השערים ...

28.00 חפירות בגזר התאמה בשערים בין 4 ל 6 תאים לפי המקרא בתקופת שלמה ... מגידו, חצור, וגזר ...

31.00 לקראת סוף המאה ה-20 יש דרישה להוכחה ארכאולוגית לכתוב במקרא .. ולכן למעשה, ארכאולוגית רואה הופעת ממלכה מאורגנת ומארגנת רק במאה ה-9.. כאשר המשמעות לכך היא שתי ממלכות ישראל ויהודה ולכן לא הייתה אחת מאוחדת התהליך מתחיל בסוף המאה ה-13 עד אמצע

ה 12 לפה"ס ... המלך יושב בעיר אחת – ירושלים או שומרון – והוא ששולט על כל השטח והערים בשטח ...

37.00 מתחילה תמיכה בהיסטוריוגרפיה של ארץ ישראל.. מסע פרעה שישק במאה ה 10 ... הוא לא מזכיר מלך או ממלכה – בתקופה של שלמה או סוף ימיו ... ולכן מאוד קשה ארכאולוגית לומר יש ממלכה

41.00 במאה ה 9 האשורים מתעניינים בארץ ישראל ולכן יש טקסטים מ 853 לפנה"ס [קרב קרקר](#) של שלמנאסר והמלך אחאב מוזכר עם 2000 מרכבות ... והנה מתחם האורות במגידו ..

43.45 אבל, מתחת למתחם האורות מסתתרת עיר קדומה יותר.. ולכן זה שלמה ... אבל אין תאריכים מוחלטים ...

45.00 חלק מהערים הוקמו במאה ה 10 ולכן הייתה ממלכה... אבל, האם אפשר לייחס את זה לדוד או לשלמה ...

46.20 קיאפה היא הוכחה לעיר ממלכתית מהמאה ה 10 ... והיא גם הוכחה כיהודאית..

48.00 נילי: חוקי הקמת המלוכה רק בספר דברים יז יד ... ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגויים .. אין שלילה של מוסד המלוכה .. העם דורש את המלך ולא אלוהים... לעומת נביאים שאלוהים הוא זה שממנה אותם – על פי הנביאים עצמם ... אין שלילה של המלוכה, אבל המלך רק באישור אלוהים, ורק מבני ישראל .. אין מה המלך צריך לעשות אלא רק מה עליו להימנע מלעשות... והדבר היחיד שהוא נדרש לעשות זה לכתוב את התורה הזאת ולקרוא בה ... דברים יז יד כי-תבא אל-הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך וירשיתה וישבתה בה ואמרת אשימה עלי מלך ככל-הגוים אשר סביבתי. טו שום תשים עליך מלך אשר יבחר יהוה אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא-אחריך הוא. טז רק לא-ירבה-לו סוסים ולא-ישיב את-העם מצרימה למען הרבות סוס ויהוה אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד. יז ולא ירבה-לו נשים ולא יסור לבבו וקסף וזהב לא ירבה-לו מאד. יח והיה כשבתו על פסא ממלכתו וכתב לו את-משנה התורה הזאת על-ספר מלפני הכהנים הלויים. יט והיתה עמו וקרא בו כל-ימי חייו למען ילמד ליראה את-יהוה אלהיו לשמר את-כל-דברי התורה הזאת ואת-החקים האלה לעשתם. כ לבלתי רום-לבבו מאחיו ולבלתי סור מן-המצוה ימין ושמאל למען יאריך ימים על-ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל.

55.00 אחרי ששמואל מושך את שאול למלך בפרט ט .. פרק אופטימי ... בפרק הבא מופיעה הביקורת יז ויצעק שמואל את-העם אל-יהוה המצפה. יח ויאמר אל-בני ישראל {פ} כה-אמר יהוה אלהי ישראל אנכי העליתי את-ישראל ממצרים ואציל אתכם מיד מצרים ומיד כל-הממלכות הלחצים אתכם. יט ואתם היום מאסנתם את-אלהיכם אשר-הוא מושיע לכם מכל-רעותיכם וצרותיכם ותאמרו לו כי-מלך תשים עלינו ועתה התיצבו לפני יהוה לשבטיכם ולא לפיכם.

וזה קיצוני יותר בשמואל א, ח ד ...

59.30 בשופטים ח כב .. גדעון, שיש ורואים בו המלך הראשון, כשהעם מציע לו ולבניו את המלוכה הוא אומר: ה ימשוך בכם ...

1.01.30 רשימת המלכים השומרית ... מלכים ששולטים אלפי שנים כמו בבראשית ... וגם המלכות יורדת משמים כמתנה לבני האדם ... אז בא המבול משמיד את כולם ושוב האל משליט מלכים חדשים

1.04.10 אנומה אליש ... המלכות השמימית ... מלכות האלים עולה מרדוך מלך בבל, אבל גם מלך האלים נקרא מרדוך ... גם המלך אשורבניפל הוא נציג האל אשור ויציר כפיו ... שמולך מטעמו באשור .. והם ורק הם נוצרו בצלם האל שלו כמו באמונה הישראלית ...

במסופוטמיה המלכים הם נציגי האלים עלי אדמות, במצרים לעומת זאת המלכים הפרעונים הם אלים בעצמם ...

1.08.30 במקרא האל=מלך ויש הקבלה מלאה למסופוטמיה ... שירת הים שמות טו יש הקבלות מאנומה אליש של מלחמת האל במים לפני שהוא מומלך ... כלומר האל הוא מלך

מזמורי ראש השנה ... תהילים מז ו עלה אלהים בתרועה יהוה בקול שופר. ז זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו. ח כי מלך כל הארץ אלהים זמרו משכיל. ט מלך אלהים על-גוים אלהים ישב על-כסא קדשו. י נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם כי לאלהים מגני-ארץ מאד נעלה.

1.11.30 ויש גם במקרא מלך כבן אלוהים לשובשלת דוד ... שמואל ב ז יג הוא יבנה-בית לשמי וכננתי את-כסא ממלכתו עד-עולם. יד אני אהיה-לו לאב והוא יהיה-לי לבן אשר בהענותו והכחתי בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. ותהילים ב ז אספרה אל-חך יהוה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך.

1.14.50 ולכן ספר דברים וחוק המלך הם חריג ... כי הוא מנתק את הקשר בין המלך והאל ... נציגי האל הם הנביאים - והם גם אלה שכותבים את המקרא ... מעניין לא?

1.15.30 אז מי כתב את זה – ספר דברים ... ככל הנראה יצא לאור במאה ה 7 לפנה"ס ...

בדברים טז יח שפטים ושטרים תתן-לך בכל-שעריך אשר יהוה אלהיך נתן לך לשבטיך ושפטו את-העם משפט-צדק. זו יוזמה של האל ... לעומת הגרסה בדברים ... ואמרת אשימה ...

1.20.30 שלמה המלך ... כמה רחוק מהתיאור של המלך המושלם ... מלכים א י כו .. כו ויאסף שלמה רכב ופרשים ויהי-לו אסף וארבע-מאות רכב ושנים-עשר אלף פרשים וינחם בערי הרכב ועם-המלך בירושלם. כז ויתן המלך את-הכסף בירושלם כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים אשר-בשפלה לרב.

ובהמשך מלכים א יא ויהמלך שלמה אהב נשים נכריות רבות ואת-בת-פרעה מואביות עמניות אדמית צדנית חתית. ב מן-הגוים אשר אמר-יהוה אל-בני ישראל לא-תבאו בהם והם לא-יבאו בכם אכן יטו את-לבבכם אחרי אלהיהם בהם דבק שלמה לאהבה. ג ויהי-לו נשים שרות שבע מאות ופלגשים שלש מאות ויטו נשיו את-לבם. ד ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את-לבם אחרי אלהים אחרים ולא-היה לבבו שלם עם-יהוה אלהיו כלבב דויד אביו. ה וילך שלמה אחרי עשתרת אלהי צדנים ואחרי מלכם שקץ עמנים.

הרבה חוקרים אמרו שהחוק נכתב כבקורת על שלמה ... הסוסים וכסף לא מתוארים בשלילה .. כי זה מה שהאל הבטיח לו מלכים א ג יג וגם אשר לא-שאלת נתתי לך גם-עושר גם-כבוד אשר לא-היה כמוך איש במלכים כל-ימיו.

כאן נילי ... סליחה את נשמעת לי כמתפללת תלמודית !!!! הרבה קשקושים ... הסיפור של מרכבות כסף ונשים מנומקת בצבא חזק כסף לקיים ממלכה ונשים לדיפלומטיה ... ולכן זה מתואר לחיוב ... השאלה בכלל האם שלמה מלך על אימפריה ... ובעצם חוק המלוכה מתנגד למלך שיוצר אימפריה ...

[ד"ר נילי ואזנה-ירושלים של בית ראשון בארכיאולוגיה: בין המקורות לממצאים בשטח \[שיעור 1-17.2.14\]](#)